

Gemeente van onze Heer Jezus Messias

1. Nu kun je een nieuw seizoen op tal van manieren beginnen, daarvoor worden tegenwoordig door 'Utrecht' hele mooie folders uitgebracht, wat temidden van al het fraais dat bedacht wordt in elk geval niet mag worden vergeten, dat lijkt me de bezinning te zijn op de vraag waarom we eigenlijk een *nieuw* seizoen zouden starten. En dan gebruik ik het woord 'nieuw' in de Bijbelse betekenis (van het woord). Degenen die een aantal jaren terug het leerhuis volgden over 'de nieuwe dingen' in de Bijbel (bij de drie grote profeten: Jesaja, Jeremia en Ezechiël), die weten nog wel dat het met dat nieuwe steeds erover gaat dat de mensen met/door hun leven nu juist ook het antwoord geven dat God van mensen vraagt. Dat lijkt mij de opdracht te zijn van elke christelijke gemeente: om antwoord te geven op het Woord van God. Dat is een gemeente: een gemeenschap die op dat Bijbelse verhaal reageert, die doet wat er van Godswege gevraagd wordt.

2. Het jaarthema zou vandaag ingeleid worden, zo kon u in Betheltaal en in de wijkgids lezen: Bidden en het goede doen. Het zijn woorden, die aan Bonhoeffer ontleend zijn. Nog preciezer, het zijn woorden die ontleend zijn aan een brief die Bonhoeffer vanuit de gevangenis schreef aan zijn vriend Eberhard Bethge, ter gelegenheid van de doop van de zoon van Bethge, die hij Dietrich naar Bonhoeffer had genoemd. Een brief waar we dit jaar beslist nog een keer naar moeten kijken, omdat er opmerkelijke dingen in staan. In het bijzonder Bonhoeffers pleidooi om een andere geloofstaal te spreken. Een taal die niet religieus is, omdat die niet meer verstaan wordt.

Mij gaat het nu met name om de twee dingen die Bonhoeffer naar voren brengt als dingen waarop het in deze tijd aankomt: Bidden en het goede doen. Je herkent de aloude Latijnse woorden: *ora et labora*, bid en werk, met dit verschil dat Bonhoeffer aan dat *labora*, aan dat *werk* nog iets toevoegt, er een kwalificatie aan geeft. In het licht van de situatie niet onbegrijpelijk voegt hij er het woordje 'goed'. Het gaat om bidden en het *goede* doen. Daar kan je dan natuurlijk lang over praten: over wat dan goede is, en dat moeten we in het komend seizoen ook zeker doen, maar om vanmorgen helemaal voorbij te gaan aan wat die vraag wat je onder dat goede zou moeten verstaan, dat wil ik toch ook weer niet. Als we erover spreken, zal het in elk geval niet ver mogen zitten van de betekenis die het woordje 'goed' heeft in dat allereerste hoofdstuk in de Bijbel, Genesis 1, waar je dat woordje elke scheppingsdag opnieuw hoort, in dat zinnetje dat steeds weer klinkt: 'En God zag dat het *goed* was.' Die zin klinkt elke scheppingsdag op één dag na, de tweede scheppingsdag, als het op die dag over de wateren gaat onde ren boven het uitspansel. Dan hoor je dat woordje 'goed' niet. Juist het ontbreken op die plek geeft het woord 'goed' betekenis voor de andere plaatsen in Genesis 1. De betekenis dat *goed* niet levensbedreigend is, maar levenscheppend. Goed is wat toekomst voor al Gods schepselen creëert.

3. Dat mag Bonhoeffer toen naar voren gebracht hebben, dat het om bidden en het goede doen gaat, mij lijken deze twee nog steeds van essentieel belang te zijn. Die twee woorden willen we dan ook centraal stellen in het komende jaar. En dat niet, om het alleen over die twee woorden te hebben, laten ze ook in alles wat we *doen* tot uitdrukking komen.

De *twee* dingen, want het één kan niet zonder het ander. Ze horen helemaal bij elkaar. Je kan ze niet van elkaar losmaken. Om het goede te doen, zal je eerst in gebed moeten gaan, zal je eerst moeten vragen wat het goede is dat jij, dat wij hebben te doen.

4. Gemeente, ik koos als uitwerking hiervan voor één verhaal, voor het verhaal van Jezus' doop. Wie naast een Liedboek een Bijbel hebben meegenomen, die hebben wat bijzonders gezien, toen ik dat verhaal voorlas. Want zij zagen dat het verhaal van Jezus' doop in de NBV niet meer een zelfstandig, een eigen klein verhaaltje is, maar onderdeel is geworden van het verhaal over Johannes' optreden. En dat is erg jammer, omdat de lezer nu niet meer kan zien dat *Jezus'* openbare optreden nu juist hier *begint*, met zijn doop.

Ik las het verhaal ook door (3:21-4:1a), omdat het verhaal in vers 22 niet afgelopen is, maar nog doorgaat, tot en met de eerste zin van het verhaal van de verzoeking in de woestijn (4:1). Lucas heeft een hele fraaie manier om een episode af te ronden. Dat doet hij door te vertellen dat iemand terugkeert. En dat is steeds een terugkeer naar de plek waar het verhaaltje begon. Dat woordje 'terugkeren' vindt u ... waar? Precies aan het begin van hoofdstuk 4. Die zin (4:1a) vormt dus het slot van het voorafgaande.

5. Waarom ik voor dit verhaal koos? Dat kwam door deze vraag die van de week bij mij naar boven kwam: Hoe *begin* je (als messiaanse gemeente) nu een nieuw seizoen? En ik dacht, laten we dan eens kijken hoe Jezus begint. Wat doet hij als eerste? Gaat hij, als ik het zo even mag zeggen, gaat hij met Bonhoeffer mee? Zijn dat ook zijn eerste activiteiten: Bidden en het goede doen?

Ik moet daarvoor heel nauwkeurig met u naar dat eerste vers kijken (3:21). Ik geef hem even in mijn eigen vertaling (die ik altijd maak met het oog op mijn preek): *'Het geschiedde bij het gedoopt worden van heel het volk dat, terwijl ook Jezus gedoopt werd en in gebed was ... en dan volgt de hoofdzin: dat de hemel geopend werd en de Heilige Geest neerdaalde met een lichamelijke gestalte als een duif op hem en een stem uit de hemel geschiedde: "Jij bent mijn zoon, de geliefde. In jou heb ik welbehagen."*

Nog weer even het begin: *'Het geschiedde bij het gedoopt worden van heel het volk dat, terwijl ook Jezus gedoopt werd en in gebed was...'* Ziet u het, beter gezegd, hoort u het. Ook hier twee dingen, maar waar het bij Bonhoeffer om twee *activiteiten* gaat: bidden en het goede doen, daar gaat het hier om één activiteit: het gebed. Aan *die* activiteit gaat een gebeuren vooraf, een gebeuren dat niet als een activiteit is te karakteriseren, omdat het gaat om iets, de doop, die aan hem voltrokken wordt. Dat lijkt me uitermate van belang om ons dat te realiseren: dat het eerste is dat Jezus doet, dat hij niet iets doet, maar dat zich iets aan hem voltrekt, dat hij gedoopt *wordt*. En dat moet u daarnaast zien dat dat gebeurt, terwijl er op hetzelfde moment talloze anderen gedoopt worden: 'heel het volk.' En dan ziet u dat hij, doordat hij tegelijkertijd met heel het volk gedoopt wordt, dat hij intussen toch iets 'doet' - laat ik dat woordje toch maar even gebruiken, hoewel u toch echt niet mag vergeten dat Jezus' optreden begint met iets dat aan hem voltrokken wordt - dat hij intussen toch iets 'doet', dat is dat hij met hen, met heel dat volk solidair is. Met heel dat volk dat er blijk van geeft door op Johannes 'prediking te reageren, dat het niet dat antwoord gegeven heeft dat God van hen heeft gevraagd. Nu kun je je in zo'n geval natuurlijk van anderen losmaken, en zeggen dat je niet met dat soort mensen omgaat, maar zo is *hij* niet. Dat is het *allereerste* dat hij u en mij wil laten weten: 'Ik maak me niet los van mensen die het niet goed doen, die het goede niet doen, waar dat wel van hen gevraagd was.'

6. Weet u wat mij nu zo in deze tekst opvalt, dat is dat er niet verteld wordt dat Jezus naar de Jordaan *toegaat* (zoals Matteüs en Marcus in hun versie van de doop wel vertellen). Hier bij Lucas, is hij (=Jezus) er direct al, ik moet het anders zeggen, hij maakt gewoon deel uit van heel dat volk. Hij steekt er niet boven uit.

Dat moesten wij in het komende, nieuwe seizoen ook maar gewoon doen: gewoon bij anderen zijn, en dat hoeft dus bepaald niet op zo'n manier van 'zie mij nou eens gewoon bij anderen zijn'. Als we Jezus hierin zouden volgen, dan zou dat net zo onopvallend zijn, als hij dat doet.

Daar mag het bij beginnen, bij die solidariteit met heel dat volk dat inziet dat er anders geleefd moet worden dan tot nu toe gebeurt, wil het Koninkrijk van God in deze wereld zichtbaar worden, daar mag het bij beginnen, maar dat is niet het enige, zo horen we. Waar Bonhoeffer het gebed op de eerste plaats zet, daar staat het bij Jezus op de tweede plek, als ik dat zo even mag zeggen. U begrijpt me wel. Toch? Het gaat erom of je je leven kritisch onder ogen durft te komen en durft te erkennen dat het niet was zoals Hij van ons vraagt, maar het gaat - door dat gebed - ook om iets anders. Om verlangen, een heel diep verlangen. Het verlangen om zo te leven dat je het antwoord bent dat Hij zo graag van je ziet. Kijk, het is dat verlangen dat ten diepste de achtergrond vormt van het gebed. 'Heer, help mij zo te leven zoals U mij bedoeld hebt.' Het is goed om dat verlangen op zo'n dag als vandaag, het begin van een nieuw seizoen om dat met elkaar te delen

7. U begrijpt wel waar vandaag ons begin ligt. Dat begin ligt eigenlijk hier bij het doopvont. Dat kan de plek zijn van de *geloofs*belijdenis, maar eerst is het de plek van de *schuld*belijdenis, de plek waar je in alle eenvoud maar zegt: 'Heer, dat antwoord dat u van ons vraagt, ik heb het niet gegeven.'

Me dunkt, zo kan je echt een nieuw seizoen beginnen, door eerst maar eens flink opruiming te houden. En weet dan, als *we* dat doen, als *u en ik* dat doen, dat er dan ruimte is ontstaan ruimte allereerst voor gebed, voor een gebed om Gods Geest, een gebed om Zijn Geest die ons in staat stelt om te leven zoals Hij dat van ons vraagt. Het evangelie vertelt dat er daarna tal van bijzondere dingen gebeuren. Zou u dat niet mee willen maken? Waarom dan niet zijn spoor gevolgd?

In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

*Startzondag, 9 september 2009
Bethelkerk, Den Haag-Loosduinen
ds. Nico Riemersma*

*Deze preek krijgt een vervolg in het leerhuis 'Jezus in gebed'
op dinsdagmorgen 29 september om 10.00 uur.
Dan staat Lucas 3:21-22 centraal.*